

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยมีสภาพพื้นที่และภูมิอากาศที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชผักได้หลายชนิดทั้งที่เป็นพืชผักในท้องถิ่น และพืชผักที่สั่งเมล็ดพันธุ์จากต่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยสามารถส่งออกพืชผัก ซึ่งเป็นอาหารที่จำเป็นประจำวันของมนุษย์ไปจำหน่ายต่างประเทศได้ แต่เนื่องจากเกษตรกร พ่อค้า ตลอดจนผู้ประกอบการขนส่ง ยังไม่คุ้นเคยกับการผลิตพืชผักเพื่อการส่งออก ดังเช่นประเทศผู้ส่งออกอื่นๆ เช่น เนเธอร์แลนด์ สเปน และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น จึงทำให้ผลผลิตของประเทศไทยมีคุณภาพด้อยกว่าประเทศอื่น รัฐบาลเห็นถึงความสำคัญในข้อนี้ จึงได้มีการวางแผนพัฒนาพืชผักเพื่อการส่งออกไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 ส่งเสริมให้มีการส่งออกพืชผัก โดยเพิ่มปริมาณและมูลค่าการส่งออก หาทางปรับปรุงคุณภาพพืชผักให้ดีขึ้น ทั้งที่สามารถมองเห็นได้ เช่น สี ขนาด ฯลฯ และไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น รส สารพิษตกค้าง ตลอดจนการบรรจุหีบห่อ เป็นต้น

ประเภทของพืชผัก ในแผนพัฒนาพืชผักเพื่อการส่งออก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ผักกินผล ได้แก่ ถั่วฝักยาว ถั่วแขก มะเขือเทศ ข้าวโพดฝักอ่อน กระเจี๊ยบเขียว มะระจีน พริก มะเขือ ฯลฯ
2. ผักกินใบ ได้แก่ กะหล่ำปลี ผักบุ้งจีน ผักกาดขาว กุยไช้ ผักกาดหอม
3. ผักกินราก ได้แก่ แครอท ผักกาดหัว
4. ผักกินลำต้น ได้แก่ หน่อไม้ฝรั่ง

มะระจีนเป็นพืชผักกินผลชนิดหนึ่งในแผนพัฒนาพืชผักเพื่อการส่งออก เนื่องจากมะระเป็นพืชที่สำคัญมากพืชหนึ่งที่นิยมปลูกและรับประทานกันมากในประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ในแถบร้อน ทุกส่วนของมะระสามารถนำมาประกอบอาหารได้หลายอย่าง เช่น ผลอ่อนใช้รับประทานสด ต้ม ผัด หรือแกง

ส่วนยอดหรือใบสามารถนำมาลวก หรือต้ม ใช้บริโภค นอกจากนี้ผล และเมล็ด
ยังใช้ทำยาแผนโบราณ เช่น ยาบำรุงโลหิต ยารักษาโรคผิวหนัง ยาแก้ท้องร่วง
ยาแก้โรคกระเพาะ และยาขับพยาธิ เนื่องจากมะระจะมีรสขม ถ้าผลแก่จะมีรส
ขมมาก จึงมักจะนำมาหั่น แล้วชงยากับเกลือก่อน เพื่อทำให้ความขมน้อยลง
แต่อย่างไรก็ตามจะพบว่า มะระผลเล็กจะมีความขม และมีคุณค่าทางอาหารมาก
กว่ามะระผลใหญ่ และเป็นแหล่งสำคัญของวิตามินซี¹ มะระเป็นพืชผักที่ทำรายได้ให้
กสิกรเป็นอย่างดี โดยเฉพาะมะระจีนเป็นพันธุ์ที่ปลูกเพื่อเป็นการค้าในประเทศไทย
นอกจากนี้มะระยังเป็นที่น่าสนใจของ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ
(FAO) เนื่องจากเป็นพืชผักที่ให้คุณค่าทางอาหารสูง

การศึกษาถึงต้นทุน และผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมะระจีน ประกอบ
กับการศึกษาข้อมูลทางการเกษตร เกี่ยวกับวิธีการปลูก การบำรุงดูแลรักษา
การเก็บเกี่ยว ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ และประวัติความเป็นมา ตลอดจนศึกษาถึง
ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการปลูกมะระจีนเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการ
ปลูกพืชผัก ช่วยให้นักเกษตรผู้ปลูกและผู้สนใจสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุน
ปลูกได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงรายละเอียดต้นทุน และผลตอบแทน จากการลงทุนปลูก
มะระจีน
2. ศึกษาถึงปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ในการปลูกมะระจีน เพื่อหา
แนวทางแก้ไขพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ

¹ สุเทวี ศุขปราการ. "มะระ." วารสารพืชสวน 15
(เมษายน 2527): 47-50.

สมมติฐาน

1. ค่าปุ๋ยเป็นต้นทุนวัสดุการเกษตรที่มีอัตราส่วนที่สูงที่สุดของวัสดุการเกษตรในการปลูกมะระจีน
2. อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมะระจีนสูงกว่า 15 %
3. ปัญหาและอุปสรรคสำคัญคือ เกษตรกรยังไม่มีความรู้ทันสมัยในการปลูกทำให้ได้รับผลผลิตต่ำกว่าที่ควรจะได้

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาต้นทุน และผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมะระจีน เฉพาะพื้นที่มะระจีน
2. ศึกษาเฉพาะพื้นที่ภาคตะวันตก ซึ่งมีจังหวัดที่ปลูกมากได้แก่ ราชบุรี 1,671 ไร่ นครปฐม 1,115 ไร่ เพชรบุรี 251 ไร่
3. เก็บรวบรวมข้อมูลต้นทุนการปลูกมะระจีน จากเกษตรกรในพื้นที่ 1-5 ไร่

วิธีการศึกษาและค้นคว้า

1. รวบรวมข้อมูลในการปลูกมะระจีน จากแหล่งข้อมูล ดังนี้
 - 1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (PRIMARY DATA) ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรง คือ จากเกษตรกรผู้ปลูก ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ และร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องมืออุปกรณ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต
 - การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม สุ่มตัวอย่างเกษตรกรโดยวิธี NORMAL RANDOM SAMPLING ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 60 ราย ในจังหวัดนครปฐมจำนวน 40 ราย และจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 10 ราย จำนวนตัวอย่างที่เก็บคำนวณตามพื้นที่เพาะปลูกในแต่ละจังหวัด ดังนี้

จังหวัดราชบุรี	:	จังหวัดนครปฐม	:	จังหวัดเพชรบุรี
1,671 ไร่	:	1,115 ไร่	:	251 ไร่
60	:	40	:	10
 - 1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (SECONDARY DATA) ได้จากหนังสือ เอกสารวารสาร และรายงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง

มธวษ
 ตารางที่ 1.1 แสดงพื้นที่เพาะปลูกมธวษในประเทศไทย ปีการเพาะปลูก 2529-2530 ผลผลิตเป็นน้ำหนักสด

ประเทศ/ภาค	พื้นที่เพาะปลูก			ผลผลิตทั้งหมด (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก)
	ทั้งหมด	เสียหาย	เก็บเกี่ยว		
รวมทั้งประเทศ	14,061	271	13,790	11,391	826
1. ภาคเหนือ	1,927	19	1,908	1,222	640
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,707	8	1,699	766	451
3. ภาคกลาง	1,065	-	1,065	936	879
4. ภาคตะวันออก	2,304	-	2,304	1,726	749
5. ภาคตะวันตก	3,550	180	3,370	3,360	997
6. ภาคใต้	3,508	64	3,444	3,381	982

ที่มา : สถิติการปลูกพืชผักรายพืช ปีการเพาะปลูก 2529-2530 จัดทำโดย ฝ่ายวิเคราะห์ข้อมูลส่งเสริมการเกษตร
 กองแผนงาน และโครงการพิเศษ กรมส่งเสริมการเกษตร

มธว
 ตารางที่ 1.2 แสดงพื้นที่เพาะปลูกมะระทางภาคตะวันตก ปีการเพาะปลูก 2529-2530

ภาค/จังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)			ผลผลิตทั้งหมด (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก)
	ทั้งหมด	เสียหาย	เก็บเกี่ยว		
รวมภาคตะวันตก	3,550	180	3,370	3,360	997
1. กาญจนบุรี	170	-	170	160	940
2. นครปฐม	1,115	-	1,115	1,227	1,100
3. ประจวบคีรีขันธ์	23	-	23	15	630
4. เพชรบุรี	251	-	251	225	898
5. ราชบุรี	1,671	180	1,491	1,223	820
6. สมุทรสงคราม	-	-	-	-	-
7. สมุทรสาคร	254	-	254	457	1,800
8. สุพรรณบุรี	66	-	66	53	800

ที่มา : สถิติการปลูกพืชผักรายพืช ปีการเพาะปลูก 2529-2530 จัดทำโดย ฝ่ายวิเคราะห์ข้อมูลส่งเสริมการเกษตร
 กองแผนงาน และโครงการพิเศษ กรมส่งเสริมการเกษตร

2. วิเคราะห์ต้นทุน และศึกษาถึงผลตอบแทนที่ได้รับจากการปลูก
มะระจีน
3. เปรียบเทียบต้นทุน และผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนปลูก
มะระจีน
4. วิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทาง
แก้ไข

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อเป็นแนวทางแก่เกษตรกร ในการวางแผนการผลิตให้มี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ทำให้ทราบต้นทุน และผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมะระจีน
3. เพื่อเป็นข้อมูล สำหรับการขยายกำลังการผลิตในอนาคต
4. เพื่อเป็นข้อมูล สำหรับเกษตรกร และผู้ที่สนใจลงทุนในอนาคต

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย